

Vragen en kanttekeningen bij de afhandeling van schade als gevolg van winning uit o.a. de kleine gasvelden door de Commissie Mijnbouwschade. Mede in relatie tot de geleerde lessen uit de parlementaire enquête gaswinning Groningen in 2023.

Hebben we echt geleerd van de lessen uit Groningen en deze ook doorgevoerd naar de uitvoeringspraktijk buiten Groningen? Nee

Omschrijving situatie

Rechtsongelijkheid

Schade als gevolg van bodembeweging door gaswinning uit de kleine velden en/of zoutwinning kunnen inwoners sinds 1 juli 2020 melden bij de Commissie Mijnbouwschade (CM). Het juridisch kader waarmee en de werkwijze waarop de CM de afgelopen jaren schademeldingen van onze inwoners heeft afgehandeld, is voor de gemeente Aa en Hunze aanleiding om aan de bel te trekken door hierover vragen te stellen en er kanttekeningen bij te plaatsen. Wij constateren rechtsongelijkheid in de afhandeling van mijnbouwschade. Wij zijn van mening dat ook inwoners buiten het effectgebied van het Groningenveld recht hebben op een mildere, menselijker en makkelijkere schadeafhandeling. Dat is nu niet het geval.

Werkwijze commissie strijdig met het instellingsbesluit

In het instellingsbesluit van de CM van 5 juni 2020 (Staatscourant nr. Nr. 30336), gewijzigd op 20 juni 2021 (Staatscourant Nr. 32998), staat vermeld wanneer een schademelding niet door de CM in behandeling mag worden genomen (artikel 3 uit het Instellingsbesluit CM). Schademeldingen worden niet behandeld als er meer dan 12 maanden zijn verstreken sinds de geïnduceerde beving heeft plaatsgevonden. Wij constateren echter dat de CM wel degelijk schademeldingen in behandeling neemt/heeft genomen in situaties waarbij er geen recente aardbeving heeft plaatsgevonden of waarbij de mijnbouwonderneming al eerder een schadeafhandeling heeft gedaan. Inwoners worden vervolgens, na een lange periode van onzekerheid over de schade-afhandeling, geïnformeerd dat de CM de mijnbouwonderneming adviseert geen schadebedrag toe te kennen. Dit mede omdat er geen recente geïnduceerde bodembeweging is geweest. Hiermee worden inwoners niet serieus genomen en aan het lijntje gehouden. De commissie laat daarentegen wel dure onderzoeken uitvoeren en neemt de schade op. Dit wekt verwachtingen terwijl de uitkomst vooraf vast stond en de CM de schademelding conform artikel 2 überhaupt niet in behandeling had mogen nemen. Dit doet vergaande afbreuk aan het vertrouwen in de overheid zeker ook omdat de CM hierover vooraf niet actief communiceert.

Conclusie:

- *De Commissie Mijnbouwschade werkt al meerdere jaren in strijd met het instellingsbesluit ten nadele van inwoners.*

Afhandeling bevingsschade gaswinning Eleveld

In oktober 2023 vonden nabij Ekehaar kort achter elkaar drie bevingen plaats als gevolg van gaswinning uit het Eleveld gasveld. Dit waren volgens onze informatie de eerste serieuze geïnduceerde bevingen sinds de instelling van de CM buiten het effectgebied Groningenveld. N.a.v. deze bevingen ontving de CM in korte tijd ruim 30 meldingen uit Ekehaar en omgeving.

Omdat het hierbij om een relatief groot aantal meldingen gaat uit een gebied met relatief weinig woningen hebben wij de CM (in een op initiatief van de CM georganiseerd gesprek tussen de CM, de NAM en de gemeente) daarom verzocht artikel 7 uit het protocol voor de behandeling van meldingen van schade (Staatscourant Nr. 30336) toe te passen. Met de toepassing van dit artikel kon een causaal verband tussen de bevingen en de schade worden aangenomen zonder een deskundigenonderzoek ter plaatse. Dit zou veel tijd, onderzoek en geld hebben bespaard, en gezorgd hebben voor een vlotte vergoeding van de ontstane schade. Terwijl er nu voor inwoners onleesbare en onbegrijpelijke rapporten zijn opgesteld van honderden pagina's, waarvan de (interne) kosten ver boven de schadebedragen uit komen.

Echter, tijdens het gesprek gaven zowel de CM als de NAM aan dat toepassing van dit artikel niet noodzakelijk was, omdat er volgens hen geen sprake was van een uitzonderlijk aantal schademeldingen en de CM het aantal meldingen goed 'behapbaar' vond. Daarnaast was dit de eerste keer dat het protocol kon worden toegepast en was dit volgens de CM en NAM ook een mooie proef.

Het heeft ons zeer verbaasd dat de CM en de NAM hierover al een eenduidig standpunt hadden ingenomen, alvorens hierover overleg met ons dan wel de provincie te hebben. En ook het standpunt dat er volgens de CM en de NAM geen sprake zou zijn van een groter aantal meldingen zonder dit objectief te onderbouwen. Terwijl juist in deze situatie, in het belang van alle partijen, een snelle afhandeling van schadeafhandeling noodzakelijk was. Nu (april 2025) is duidelijk geworden dat 25% van de woningeigenaren een schademelding (ca. 66 woningen) heeft gedaan. De commissie is nog steeds aan het werk met de schadeafhandeling. Inmiddels zijn 19 schadetoekenningen gedaan waarvan de toegekende schadebedragen liggen tussen 800 en 16.000 euro.

Conclusie:

- *Het belang van de mijnbouwonderneming prevaleert boven het belang van de inwoners.*
- *De NAM (mijnbouwonderneming) heeft een doorslaggevende stem in het wel of niet van toepassing verklaren van artikel 7 (causaal verband) uit het protocol voor de behandeling van meldingen van schade. Ze moeten ermee instemmen.*
- *De rol van de regionale overheden is marginaal, zij worden gehoord en hebben geen invloed.*
- *De kosten van de uitgevoerde onderzoeken, de tijd van de CM en daarmee gepaard gaande kosten staan in geen verhouding tot het aantal en de omvang van de gedane schademeldingen.*

Commissie Mijnbouwschade werkt ten dienste van de Mijnbouwonderneming

Met de instelling van de CM werd beoogd een onafhankelijke schadeafhandeling te bewerkstelligen. In de praktijk doet de CM het werk voor de mijnbouwondernemingen binnen de afspraken die destijds met hen zijn gemaakt. Dit is zuiver op basis van het civiele aansprakelijkheidsrecht en sterk ingekaderd.

Is de schademelder of de mijnbouwonderneming het niet eens met het advies dan rest de schademelder alsnog de gang naar de civiele rechter waarbij de inwoner het op moet nemen tegen de mijnbouwonderneming, zoals dit voorheen ook in Groningen het geval was.

Rechtsongelijkheid

Op ca. 7 km van Ekehaar en omgeving, ligt het effectgebied Groningenveld. Voor inwoners binnen dit effectgebied geldt het wettelijk bewijsvermoeden. Zij kunnen (zelfs al bij minimale schade) gebruik maken van allerlei regelingen van het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).

Inwoners kunnen fysieke schade tot € 60.000,-- laten herstellen zonder dat er wordt gekeken naar de oorzaak (causaliteitstoets). Of inwoners kunnen kiezen voor een vaste schadevergoeding van € 10.000,--. Dit zonder nader onderzoek.

Bij schade van meer dan € 60.000,-- kan worden gekozen voor een maatwerkprocedure waarbij wél wordt gekeken naar de oorzaak van schade.

Daarnaast is er voor inwoners binnen het effectgebied Groningenveld een commissie bijzondere situaties, een onafhankelijk raadsman etc.

Nij Begun is de kabinetsreactie op de parlementaire enquête over de gaswinning Groningen. De eerste en belangrijkste aanbeveling van de parlementaire enquêtecommissie is: *“Maak schadeafhandeling voor bewoners milder, makkelijker en menselijker”*.

Voor inwoners buiten het effectgebied die hun schade bij de CM moeten melden, geldt echter de reguliere bewijslast. Bovendien moet eerst worden vastgesteld dat er een causaal verband is tussen de mijnbouwwerkzaamheden van de NAM, de geïnduceerde beving. En de ontstane schade moet door een beving die in de afgelopen 12 maanden heeft plaatsgevonden zijn ontstaan. Schade die eerder is ontstaan mag de CM niet meenemen in de schadeafhandeling. Dit terwijl in Ekehaar al meer dan 40 jaar gas wordt gewonnen en er ook eerder (behoorlijke) bevingen zijn geweest.

Alle overige regelingen (zoals o.a. waardedaling, waardevermeerdering, immateriële schade, verbetering en verduurzaming woningen etc.) die van toepassing zijn op het effectgebied Groningen gelden niet voor inwoners met mijnbouwschade als gevolg van kleine gasvelden. De lessen die de parlementaire enquête gaswinning Groningen ons heeft geleerd, lijken niet te worden toegepast. Wij vinden dit onwenselijk en niet uit te leggen. Ook zonder de omgekeerde bewijslast kan buiten het werkgebied van de IMG worden gewerkt met vaste vergoedingen, herstel in natura, een commissie bijzondere situaties etc. Echter dit past nu niet binnen het instellingsbesluit van de Commissie Mijnbouwschade en de afspraken die hierover met de mijnbouwondernemingen zijn gemaakt.

Veel schademelders in Ekehaar e.o. zijn verder ontevreden over de hoogte van de schadevergoeding voor erkende schade. De bedragen zijn te laag om de schade structureel aan te pakken. Zo worden bij wijze van spreken alleen de tegels die stuk

zijn vergoed, maar niet het totale tegeltabelau boven het aanrecht. Deze werkwijze zorgt voor veel extra kosten bij inwoners met schade en voelt heel onrechtvaardig.

Conclusie:

- *De wijze van schadeafdeling van schade door mijnbouw buiten Groningen is na de parlementaire over Groningen niet gewijzigd.*
- *De geleerde lessen in Groningen worden in de rest van Nederland (nog) niet toegepast.*
- *De afhandeling van schade als gevolg van gaswinning uit de kleine gasvelden is voor bewoners zeker niet mild, makkelijk en menselijk waardoor er sprake is van rechtsongelijkheid.*

Bovenstaande geeft aanleiding tot de volgende vragen aan de minister van Klimaat en Groene Groei:

1. Is de minister het met ons eens dat de werkwijze van de Commissie Mijnbouwschade noch het instellingsbesluit CM is aangepast naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van de parlementaire over de gaswinning in Groningen?
2. Is de minister het met ons eens dat ook inwoners die geconfronteerd worden met schade door mijnbouwactiviteiten buiten het Groningenveld ook recht hebben op een mildere, makkelijkere en menselijkere schadeafhandeling? En dat dit nu niet het geval is waardoor er sprake is van rechtsongelijkheid?
3. Is de minister het met ons eens dat het instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade en het protocol moeten worden herzien? Dat de rol van de mijnbouwondernemingen moeten worden gemarginaliseerd? Dat de lessen vanuit de parlementaire enquête Groningen moeten worden verwerkt en dat ook buiten het effectgebied Groningen het adagium milder, makkelijker en menselijker leidend moet zijn?
4. Heeft de minister kennisgenomen van de 3 bevingen die rond Ekehaar in 2023 plaatsvonden en de onvrede die er bij bewoners en lokale/regionale overheden heerst over de wijze van schadeafhandeling? En wil de minister daarover alsnog met hen in gesprek gaan?
5. Deelt de minister onze constatering dat de Commissie Mijnbouwschade de afgelopen jaren schademeldingen in behandeling heeft genomen zonder dat er sprake was van een geïnduceerde beving (langer dan 12 maanden geleden)? En dat de Commissie onder andere hiermee in strijd met artikel 3 van het instellingsbesluit heeft gehandeld? En dat hierdoor bij inwoners verkeerde verwachtingen zijn gewekt? Zo ja, wat gaat de minister hieraan doen?
6. Is de minister het met ons eens dat bij de keuze over het al dan niet aannemen van causaal verband (artikel 7, protocol bij instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade) geen doorslaggevende stem bij een mijnbouwonderneming zou moeten liggen? En dat de stem van de lokale regionale en overheden daarin tenminste zwaarder zou moeten wegen en dat bij verschillen van inzicht een onafhankelijk beoordeling gewenst is?
7. Is de minister het met ons eens dat het niet redelijk is om alleen schade op te nemen en te vergoeden die binnen een jaar na een beving is ingediend? Zeker wanneer al langere tijd is van mijnbouwactiviteiten (in omgeving Ekehaar al zo'n 40 jaar met eerdere bevingen).
8. Is de minister het met ons eens dat het ook buien het effectgebied van het Groningenveld gewenst is, om de mogelijkheid van een vaste

schadevergoeding of herstel in natura tot € 60.000 euro en aanvullende regelingen, aan te bieden ter compensatie van de veroorzaakte schade en problemen voor de inwoners?

9. Is de minister het met ons eens dat de interne kosten van de Commissie Mijnbouwschade en alle bijbehorende onkosten in verhouding moeten staan tot de uit te keren schade, en dat ook hier meer vanuit vertrouwen dan vanuit wantrouwen moet worden gewerkt?

April 2025